ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਜ

ਬਨਾਮ

ਸੁਰੇਸ਼

(ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 319/2019).

20 ਫਰਵਰੀ, 2019

[ਅਭੈ ਮਨੋਹਰ ਸਪਰੇ ਅਤੇ ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਸਜ਼ਾ-ਅਨੁਪਾਤ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ-ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕੇਸ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਦਮ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ-ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਯੂ/ਐੱਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ। 304 ਭਾਗ 2, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸ ਉੱਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ (3 ਮਹੀਨੇ, 21 ਦਿਨ) ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਪਰ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਮਿਆਦ ਯਾਨੀ 3 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 21 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ-ਅਪੀਲ ਉੱਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆਃ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 304, ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ, ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ-ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ-ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਨਰਮੀ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੀ ਸੀ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ 26 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ-ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ-ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਨਰਮੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜੀ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਢੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੌਰਾਨ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਭੜਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ-ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ-ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਕ ਕੰਮ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ' ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ

ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਕੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਛੱਤ ਤੋਂ ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਕੰਮ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਸਨ। ਫਿਰ, ਝੂਠੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦਾ-ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉੱਤੇ ਨਰਮੀ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਸੀ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ 4 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਘਟਾਉਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ-ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860-ਐੱਸ. ਐੱਸ. 201, 304 ਭਾਗ ਦੂਜਾ, 302.

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ

ਰੱਖਿਆਃ 1.1 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਘਾਤਕ ਸੱਟ ਦਾ ਲੇਖਕ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 10-11] [843-B-D]

1.2 ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਰਤੱਵ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਜ਼ਾ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਮ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਟ੍ਰੇਟ ਜੈਕੇਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਦੇਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਭੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਵੀ ਇੱਕ ਕਾਰਕ, ਭਾਵੇਂ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਭੜਕਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। [ਪਾਰਸ 14,15] [847-ਈ-ਐਚ]

1.3 ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304 ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਨਰਮੀ ਵੱਲ ਝੁਕ ਰਹੀ ਸੀ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਉਮਰ 26 ਸਾਲ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ

ਨੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਮਿਆਦ (ਭਾਵ 3 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 21 ਦਿਨ) ਤੱਕ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆਃ ((i) ਘਟਨਾ(ii) ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਉਮਰ 26 ਸਾਲ ਸੀ ਅਤੇ (iii) ਜਵਾਬਦੇਹ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ 3 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 21 ਦਿਨ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਏ ਸਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ " ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਲ੍ਹ "। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਨਰਮੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਹੋਰ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜੀ ਸੀ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 10 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਾਰਨ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ 'ਪਲ ਭਰ ਵਿੱਚ' ਵਾਪਰੀ ਸੀ, ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II ਦੇ ਤਹਿਤ ਗੈਰ ਇਰਾਦਤਨ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਉੱਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਫਿਰ, ਇਹ ਕਾਰਕ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਉਮਰ 26 ਸਾਲ ਸੀ, 3 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰੇਰਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲੋਂ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਮੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਤੀਜਾ ਕਾਰਕ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਦਿਖਾਵਾ ਦੇ ਤੱਤ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਝੂਠਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੀੜ੍ਹਤ ਨੂੰ ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੈ। [ਪਾਰਸ 17,18] [848-F-H; 849-A-E]

1.4 ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਭੜਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਕਾਰਕ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਕਾਰਵਾਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਤਿੱਖੀ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੀੜ੍ਹਤ ਦੀ ਖੋਪੜੀ ਪੈਰੀਟਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਟੁੱਟ ਗਈ ਸੀ। ਫਿਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਕੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀੜ੍ਹਤ ਨੂੰ ਏ ਛੱਤ ਤੋਂ ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ ਸੱਟ ਲੱਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਝੂਠੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਸਨ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਹੱਤਿਆ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉੱਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਰਮੀ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿਖਾਈ

ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ 4 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਘਟਾਉਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲਾਹੇਵੰਦ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਾਰਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। [ਪੈਰਾ 19] [849-F-H; 850-A-B]

ਜਿੰਨੇ ਮਿਆ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ (1998)9 ਐਸ ਸੀ ਸੀ 319 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਐੱਮ. ਪੀ. ਬਨਾਮ ਦਾ ਰਾਜ ਗਨਸ਼ਿਆਮ (2003) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 13: [2003] ਕਲਾਵਤੀ ਬਨਾਮ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਏ. ਆਈ. ਆਰ 1953 ਐਸ. ਸੀ. 131 : [1953] ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 546; ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਬਨਾਮ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 562; ਰਵਜੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (1996) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ175: [1995] 6 ਪੂਰਕ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 195-ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ.

[1953] ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 546।	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।	ਪੈਰਾ 6
[2012] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 145।	'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ।	ਪੈਰਾ 9
(1998) 9 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 319।	ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ	ਪੈਰਾ 9
[2003] 3 ਸਪਲਿੱਪ। ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 618	'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।	ਪੈਰਾ 12
(2004) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ 75।	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।	ਪੈਰਾ 13
[2000] 3 ਐੱਸਸੀਆਰ 1000।	ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।	ਪੈਰਾ 13
[2005] 1 ਪੂਰਕ ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 562.	ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।	ਪੈਰਾ 13

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 319/2019

1998 ਦੇ ਜਬਲਪੁਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 260 ਵਿਖੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 27.11.2012 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਵਰੁਣ ਕੇ. ਚੋਪੜਾ, ਏ. ਏ. ਜੀ., ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਬੀ. ਐੱਨ. ਦੂਬੇ, ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਭਾਕਰ, ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਸੰਤਾਨੂ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਤੇਜ ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਵਕੀਲ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਡੀ. ਪੀ. ਚਤੁਰਵੇਦੀ, (ਏ. ਸੀ.), ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਿਯੰਕ ਜੈਨ, ਵਕੀਲ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਦਿਨੇਸ਼ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਜੇ. 1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੇ 1998 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 260 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ (ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ.) ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ 2 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ (ਜਵਾਬਦੇਹ) ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 3 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 21 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

3. ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਹੈਃ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿ ਕੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ?

4. ਕੇਸ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਪਹਿਲੂ, ਜੋ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈਃ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਕੇਸ 13.05.1996 'ਤੇ ਲਗਭਗ 4 ਵਜੇ ਸੀਃ 30 ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਤਿੱਖੀ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਪੈਰੀਟਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਫਰੈਕਚਰ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸੇ ਰਾਤ, ਪੀੜਤ ਨੇ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਬੈਟੂਅਲ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਮ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸੁਰੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਮਾਰਗ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੰ. 0/30/96 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 174 Cr.P.C ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਸਾਵਲਬਾਈ, ਪੀਡਬਲਯੂ-6 ਬਸੰਤੀ ਬਾਈ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-10 ਸਰਪਾਚ ਏ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਸੁਖਲਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕੁੱਟਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ 20.05.1996 ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਈਮ ਨੰ. 120/1996 (Ex. ਪੀ-19) ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਅਮਲਾ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਇਆ। ਢੁਕਵੀਂ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 201 ਅਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

5. ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਸਾਵਲਬਾਈ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸ ਨੇ

ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਲਾਠੀ (ਲੱਕੜ ਦੇ ਲੱਕੜ) ਨਾਲ ਕੁੱਟਦੇ ਵੇਖਿਆ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਬਾਬੂਲਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ; ਉਹ ਮੌਕੇ' ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜ਼ਖਮੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਪਿਤਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ 'ਤੇ ਹੋਰ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਦਿਨੇਸ਼ ਉਰਫ ਮਾਥੁ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦੀਆਂ ਗਵਾਹੀਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਦੋਸ਼ੀ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਖਾਪੜਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਛੱਤ ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਗਏ।

6. ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਘਾਤਕ ਸੱਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾ ਕੰਮ ਗੈਰ ਇਰਾਦਤਨ ਹੱਤਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਦੋਸ਼ੀ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 300 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 303 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਹਾਦਸਾਗ੍ਰਸਤ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਬਾਰੇ ਗਲਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਬਚਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 201 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਲਾਵਤੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 201 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜਃ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1953 ਐਸ. ਸੀ. 131.

7. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਮਿਆਦ (20.05.1996 ਤੋਂ 09.09.1996 ਤੱਕ) ਉਸ ਉੱਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

8. ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ 2 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਪਰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ' ਤੇ

ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਯਾਨੀ 3 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 21 ਦਿਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਜ਼ਾ ਘਟਾਉਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਬੰਧਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

"5. ਇਹ ਘਟਨਾ 13.5.1996 ਉੱਤੇ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹਾਂ ਬਾਬੂਲਾਲ (ਪੀਡਬਲਯੂ-2), ਸਾਵਲਾ ਬਾਈ (ਪੀਡਬਲਯੂ-3), ਦਿਨੇਸ਼ (ਪੀਡਬਲਯੂ-4) ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਪਲ ਭਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 26 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦਾ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਤੁਲਸੀਰਾਮ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ 20.05.1996 ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 21 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਬੀਤ ਚੁੱਕੀ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। "

9. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਇਜ਼ਤਾ ਦੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਅਤੇ ਘਟਾਇਆ ਹੈ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਐਲਿਸਟਰ ਐਂਥਨੀ ਪਰੇਰਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏਃ (2012) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 648 ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੜ - ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਿਰਫ 26 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ ਜੋ ਪਲ ਭਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ।ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਿੰਨਤ ਮਿਆ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚਃ (1998) 9 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 319 ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

10. ਸਬੰਧਤ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

11. ਬਚਾਅ ਪੱਖ 'ਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 305 ਅਤੇ 201 ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਘਾਤਕ ਸੱਟ ਦਾ ਲੇਖਕ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II ਦੇ ਤਹਿਤ ਗੈਰ ਇਰਾਦਤਨ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 201 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਵਾਲ ਇਹ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ 3 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 21 ਦਿਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ? ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸਿਰਫ਼ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

12. ਰਾਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਐੱਮ. ਪੀ. ਬਨਾਮ ਗੰਸ਼ਿਆਮਃ (2003) 8 ਐਸ. ਸੀ. 13, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ I ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 2 ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਪਹੁੰਚ ਉੱਤੇ ਵੀ, ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ 6 ਸਾਲ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਪਾਈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕੀਤਾ; ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕੋਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਣਉਚਿਤ ਹਮਦਰਦੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏਗੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀਃ

“12. ਇਸ ਲਈ, ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅਣਉਚਿਤ ਹਮਦਰਦੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਏਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ

ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਅਜਿਹੇ ਗੰਭੀਰ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਹਰੇਕ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕਰਤੱਵ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦਿ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਚਿਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇਵੇ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਕਾ ਪੇਰੂਮਲ ਬਨਾਮ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਕਹੀ ਗਈ ਸੀਃ (1991) 3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 471.

13. ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਹਰੇਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਆਚਰਣ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਜ਼ਾ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਾਕਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਜੋ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਸੂਖਮ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੱਜ, ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਫਿਰ ਵੀ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀਆਂ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਈ ਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇੱਛਾ, ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਉਸ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੁਖਦਾਈ ਨਤੀਜੇ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਅਧਾਰ ਵਜੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਰੇਗਿਸਤਾਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਹਨ।

14. ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਨੁਪਾਤ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਟੀਚਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਹੁਣ ਸੱਭਿਅਕ ਸਮਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਅਣਜਾਣ ਹੈ, ਪਰ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਵਿਦਰੋਹ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਵੀ ਇੱਕ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਸਜ਼ਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾਪ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਣਉਚਿਤ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਹੈ। ਪਰ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਅਲੱਗ ਜੋ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਣਚਾਹੇ ਵਿਵਹਾਰਕ ਨਤੀਜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

15. ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਿਸ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਤੁਲਨ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਮੁਸ਼ਕਲ ਕੰਮ ਹੈ। ਡੈਨਿਸ ਕਾਊਂਸਿਲ ਐੱਮ. ਸੀ. ਗੌਥਾ ਬਨਾਮ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਢੁਕਵਾਂ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈਃ 402 ਯੂਐੱਸ 183: 28 ਐੱਲ ਐੱਡ 2 ਡੀ 711 (1071) ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਫਾਰਮੂਲਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਨੰਤ ਵਿਭਿੰਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਮਾਪਦੰਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ। ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਸਹੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਜਬ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਅਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਫੈਸਲਾ ਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

***। ***। ***

17. ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਰਥ ਅਭਿਆਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ, ਡਕੈਤੀ, ਅਗਵਾ, ਜਨਤਕ ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ, ਦੇਸ਼ਧ੍ਰੋਹ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਪਤਨ ਜਾਂ ਨੈਤਿਕ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮਿਸਾਲੀ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਾਮੂਲੀ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਮਦਰਦੀ ਵਾਲਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਰਵੱਈਆ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਲਟ ਉਤਪਾਦਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਨਿਰਮਿਤ ਰੋਕਥਾਮ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

***। ***। ***

19. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਰਵਜੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈਃ (1996) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 175 ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਹੈ ਪਰ ਅਪਰਾਧੀ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸਜ਼ਾ 'ਤੇ

ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇਗੀ ਜੇਕਰ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪੀੜ੍ਹਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਬਲਕਿ ਉਸ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧੀ ਅਤੇ ਪੀੜ੍ਹਤ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਜ਼ਾ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਪਰ ਇਹ ਉਸ ਅੱਤਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਅਤੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਜਨਤਕ ਨਫ਼ਰਤ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ "ਅਪਰਾਧੀ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਆਂ ਲਈ ਸਮਾਜ ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ"। .....”

(ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ)

13. ਐਲਿਸਟਰ ਐਂਥਨੀ ਪਰੇਰਾ (ਉੱਪਰ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਫੁੱਟਪਾਥ ਉੱਤੇ ਭੱਜ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ 7 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ 8 ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਉਸ ਉੱਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ 2 ਅਤੇ 338 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਆਖਰਕਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ 2,338 ਅਤੇ 337 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ; ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਅਤੇ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ 2 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ 5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 338 ਅਤੇ 337 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 1 ਸਾਲ ਅਤੇ 6 ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ। ਹੋਰ ਦਲੀਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਉਮਰ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੋਰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੇਸ ਸ਼ੋਅ 'ਇੱਕ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਹੈ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਦੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਜਾਂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ। ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉੱਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ: -

“ 84. ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੰਮ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ, ਢੁਕਵੀਂ, ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਨੁਪਾਤਕ ਸਜ਼ਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੂਤ ਉੱਤੇ

ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਟ੍ਰੇਟਜੈਕੇਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਕੁੱਝ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੇ ਹਨਃ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਦੋਹਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਹੈ। ਕਿਹੜੀ ਸਜ਼ਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗੀ ਇਹ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ, ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਅਟੈਂਡੈਂਟ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

85. ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤਕਤਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਨੁਪਾਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਣ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਢੁਕਵਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਢੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਾਜਿਕ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ)

14. ਇਸ ਲਈ, ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਰਤੱਵ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਜ਼ਾ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ਕ, ਕੰਮ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਕਾਨੂੰਨ, ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਲਈ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸੱਦੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਅੰਤਮ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ, ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਗਲਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਪੀੜਤ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਟ੍ਰੇਟ ਜੈਕੇਟ ਫਾਰਮੂਲਾ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਦੇਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਭੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

15. ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਵੀ ਇੱਕ ਕਾਰਕ, ਭਾਵੇਂ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਭੜਕਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਅੰਸ਼ ਸਮਾਂ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਅਸਰ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੁੱਝ ਵਿਸਫੋਟਕ ਜਾਂ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ,

ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

16. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਦੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 304 ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ -

" ਗੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਹੱਤਿਆ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਕਤਲ. —ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਗੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਹੱਤਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਦਸ ਸਾਲ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੰਮ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਕੈਦ ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਸ ਸਾਲ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ, ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ, ਜੇ ਇਹ ਕੰਮ ਇਸ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। "

17. ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 304 ਆਈ. ਬੀ. ਆਈ. ਡੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ II ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। , ਉਸ ਨੂੰ 10 ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਨਰਮੀ ਵੱਲ ਝੁਕ ਰਹੀ ਸੀ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਉਮਰ 26 ਸਾਲ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਮਿਆਦ (ਭਾਵ 3 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 21 ਦਿਨ) ਤੱਕ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆਃ (i) ਕਿ ਘਟਨਾ ਪਲ ਭਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਸੀ; (ii) ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਉਮਰ 26 ਸਾਲ ਸੀ; ਅਤੇ (iii) ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ 3 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 21 ਦਿਨ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਏ ਸਨ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਾਪਸ ਜੇਲ੍ਹ "। ਸਾਡਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਨਰਮੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਲੋੜੀ ਸੀ।

18. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 10 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਲਈ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਾਰਨ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ 'ਪਲ ਭਰ ਵਿੱਚ' ਵਾਪਰੀ ਸੀ, ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II ਦੇ ਤਹਿਤ ਗੈਰ ਇਰਾਦਤਨ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸ ਉੱਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 303 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਤਲ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਫਿਰ, ਇਹ ਕਾਰਕ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਉਮਰ 26 ਸਾਲ ਸੀ, 3 ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰੇਰਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲੋਂ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕਮੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਤੀਜਾ ਕਾਰਕ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਦਿਖਾਵਾ ਦੇ ਤੱਤ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਝੂਠਾ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।

19. ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਅਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਘੱਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਭੜਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਕਾਰਕ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਕਾਰਵਾਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਤਿੱਖੀ ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੀੜਤ ਦੀ ਖੋਪੜੀ ਪੈਰੀਟਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਟੁੱਟ ਗਈ ਸੀ। ਫਿਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਕੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀੜਤ ਨੂੰ ਛੱਤ ਤੋਂ ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਝੂਠੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਸਨ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਹੱਤਿਆ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉੱਤੇ ਨਰਮੀ ਦੀ ਹੋਰ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ 4 ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਿਆਦ ਤੱਕ ਘਟਾਉਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲਾਹੇਵੰਦ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ

ਹੋਵੇਗਾ, ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਾਰਨ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

20. ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਤਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਿੰਨਤ ਮਿਆ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਘਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

21. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਣਉਚਿਤ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਭਾਵ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ II ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ 3 ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ 21 ਦਿਨ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ 3 ਸਾਲ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੀ।

22. ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਇੱਥੇ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ; ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 27.11.2012 ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੀ ਮਿਤੀ 06.01.1998 ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਅੱਜ ਤੋਂ 4 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਾ ਕੱਟੇਗਾ। ਜੇ ਉਹ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀ ਗਈ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਉਚਿਤ ਸਮਾਯੋਜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੂਰਾ ਕਰੇ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ

ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ

ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate